

La mort i la donzella

Orquestra de Cambra
de Granollers

Teatre
Auditori de
Granollers

diumenge
–19 h
21/03

Activitat 360°

Conferència prèvia
a càrrec de Xavier Chavarria,
musicòleg
Diumenge 21.03 – 18 h
Sala Petita Teatre Auditori
de Granollers

Programa

FRANZ SCHUBERT
(1797-1828)

La mort i la donzella, en versió
per a orquestra de cambra

MAURICE RAVEL (1875-1937)
Quartet en Fa M, en versió per
a orquestra de cambra

Durada: **60 minuts**

Fitxa artística

**Orquestra de Cambra de
Granollers**
Corrado Bolsi, concertino i
director

Violí I
Corrado Bolsi, Cristian
Benito, Enric Riera, Isabel
Archs, Mireia Carreras, Elisa
Scudeller, David Fonseca,
Laia Besalduch, Amalia
Ibañez, Lucía Gutierrez

Violí II
Antonia Escalas, Chus
Castro, Eduard Herrero,
Aleksandra Ivanovski, Victor
Pastor, Raquel García,
Maria Ramiro, Jordi Montoliu

Viola
Maria Juan, Marta Sedó,
Irene Argüello, Elena
Lasheras, Montse Vallvé,
Josep Enric Puig

Violoncel
Anna Costa, J. Anton Pich,
Marçal Ayats, Ariadna
Besalduch, Tais Costa

Contrabaix
Monica Serra, Salvador
Morera

**Temporada
2020-2021**

@TAGranollers
 @teatreauditori
 @teatreauditoridegranollers

Dues joies de la música de cambra

Al concert d'avui, la corda de l'Orquestra de Cambra de Granollers es veurà incrementada per un conjunt d'alumnes del Màster de corda del Conservatori Superior de Música del Liceu, en el marc del conveni de formació que tenen les dues entitats. Serà tot un repte perquè les dues obres que ens oferiran exigeixen una prestació gairebé solística per part de cadascun dels músics, i alhora una altíssima compenetració sonora entre tots ells: és la dificultat d'unes partitures pensades originalment per a solistes (són dos quartets de corda), però interpretades amb una formació orquestral.

Les decepcions amoroses, els fracassos professionals i les malalties que patia, van enfonsar Schubert de ben jove, i el van convertir en una persona ombrívola, angoixada i desesperançada. I només tenia 26 anys. A principis de 1823 va contraure la sífilis, una malaltia que a l'època era vergonyosa i de curació complicada pels tractaments inhumans que exigia, i que el va recloure unes quantes setmanes a l'Hospital General de Viena. L'estat d'ànim depressiu es va perllongar molts mesos, com demostra la carta que li va enviar al seu amic Kupelweiser el 31 de març de 1824: "Em sento el més desgraciat i el més miserable de tots els homes de la Terra. Imagina't un home que mai no podrà tenir bona salut, a qui tot li surt malament, i de qui totes les esperances es redueixen al no-res, i a qui la felicitat de l'amor i de l'amistat no li ofereixen res més que dolor i patiment. No és, un home així, el més infeliç i miserable? El meu cor està trist, el meu repòs ha desaparegut i no el trobaré mai, mai més". Aquestes últimes paraules, demolidores, són una cita directa d'un text de Goethe. Tanmateix, la música es va convertir en el seu refugi i el seu consol, i després de no compondre pràcticament res en tots aquells mesos, va començar a escriure el quartet de corda que sentirem en aquest concert, i que marca l'inici d'una època en què Schubert es bolca del tot en la composició, obrint nous camins en la música de cambra, infontent a les seves obres un poder, una concentració i una força extraordinàries, i convertint el dolor, la desesperació i la solitud en pura bellesa musical.

Això no obstant, la seva situació va anar millorant, i amb ella el seu estat d'ànim. I ja de ple al 1826 va acabar la partitura

d'aquest *Quartet de corda n.14 en re menor, D.810*, anomenat "La mort i la donzella" perquè el segon moviment es basa quasi fil per randa en la melodia d'un *lied* per a veu i piano titulat així, i que ell mateix havia escrit nou anys abans, basant-se en un poema de Matthias Claudius que exposa un diàleg entre una noia moribunda i la mort que la ve a buscar. Aquesta cançó, un *Memento mori* en tota regla escrita amb només 20 anys, és una joia del gènere, i serveix de base al tema i les cinc variacions del segon moviment (*Andante con moto*) d'aquest quartet caracteritzat per la intensitat emocional, pels constants i sobtats canvis dinàmics, i pels estats d'ànim extrems, que van del lirisme més efusiu al dramatisme i el sentit tràgic. La presència de la mort és palpable en tots els moviments, així com un inquietant motiu rítmic de tresets que travessa l'obra de cap a peus. El *Presto* final, una mena de dansa macabra, té el ritme d'una tarantella, vertiginosa i embogida però guaridora de mals, que s'erigeix en una premonició esperançadora, i que clou un quartet de corda considerat una de les grans fites de la música de cambra. El Quartet *La mort i la donzella* es va interpretar per primera vegada l'any 1826 en una audició privada, però no va ser editat fins al 1831, tres anys després de la mort de Schubert.

Com el seu admirat Claude Debussy, Maurice Ravel (1875-1937) només va compondre un sol quartet de corda en tota la seva vida, però li va sortir una autèntica obra mestra, una obra fundacional del que seria la música de cambra del segle XX. El *Quartet en Fa major* va ser compost entre desembre de 1902 i abril de 1903, i va ser estrenat a París el 5 de març de 1904 en un concert de la *Société Nationale* a la sala de l'*Schola Cantorum*, interpretat pel Quartet Heyman. Ravel el va dedicar al seu "estimat mestre Gabriel Fauré", tot i que en aquesta obra juvenil se'n va per viarany estètics als antípodes del que practicava l'autor del *Requiem* francès més bonic de la història: Ravel s'acomia del romanticisme decimonònic i, sense abandonar encara la tonalitat tradicional, obre les portes a un nou món musical que florirà definitivament després de la Primera Guerra Mundial. Des dels primers compassos (que Ravel demana que es toquin "tres doux", molt dolç) s'imposa un ambient subtil i refinat que ens porta en només uns compassos a un segon tema, càlid i de gran tendresa: que ens instal·la en un món oníric, una mena d'encanteri sonor. El segon moviment, "bastant viu i molt

rítmic", és una festa de pizzicatos plena d'humor, amb una juganera alternança de compassos binaris i ternaris (6/8 i 3/4, allò que en la música del Renaixement coneixem com a "hemiòlies"), i amb profusió d'efectes sonors sorprenents com trinos, glissandos, armònics, tremolos i accents sincopats que ens condueixen a un episodi central (una mena de Trio) lent, expressiu i melangiós. Al tercer moviment, "molt lent", Ravel ens transporta al món oníric i de fantasia on s'hi trobava tan a gust, com si es tractés d'un somni, del qual ens desperta abruptament el moviment final, "viu i agitat", un remolí enfebrat de sons en compàs irregular de 5/8, irònic, brillant i seductor, on les melodies del primer moviment ressorgeixen excitades i juganeres. Un quartet que, en paraules de Marcel Marnat, té una fermesa resolutiva i una lluminositat adolescent que són la llavor d'aquesta revolució inexorable que ens porta de les vaguetats de l'impressionisme al geometrisme cubista. Una obra premonitòria, filla del seu temps. Debussy, tretze anys més gran que Ravel, va anar a l'estrena, i en va sortir de seguida i discretament. Pocs dies després li va enviar una carta a l'autor: "En nom dels déus de la música, i en nom meu, per favor, no canviï res del que vostè ha escrit en el seu quartet!"

Xavier Chavarria, musicòleg

Concert familiar 17.30 h

Edat recomanada: a partir de 5 anys

Durada: 30 minuts

Una donzella entre les cordes

La nostra orquestra està plena de cordes perquè està plena de violins, violes, violoncels i contrabaixos. Vols conèixer els secrets que amaguen? Meritxell Tarragó ens ajudarà a descobrir-los acompanyada d'una música preciosa que va escriure Franz Schubert, una obra titulada "La mort i la donzella" que ens deixarà fascinats i amb ganes de saber-ne més i, sobretot, d'escollar més!

Organització i promoció:

Amb el suport de:

